Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A5-0064/2000

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C5-0058/1999 – 1999/2064(COS))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C5-0058/1999),

- έχοντας υπόψη τον ρόλο του ως εκπροσώπου των λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

- έχοντας υπόψη ότι η Ένωση έχει ως στόχο "να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης" (άρθρο 2, ΣΕΕ),

- έχοντας υπόψη ότι η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα "όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου" (άρθρο 6, ΣΕΕ),

- έχοντας υπόψη το προοίμιο του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το ψήφισμα 217 Α (ΙΙΙ) στις 10 Δεκεμβρίου 1948 στο Παρίσι,

- έχοντας υπόψη τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες του για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα δικαιώματα των πολιτών, και ιδιαίτερα το ψήφισμά του σχετικά με τη διακήρυξή του της 12ης Απριλίου 1989 για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες[1],

- έχοντας υπόψη τις πρωτοβουλίες του για ένα Σύνταγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα τα ψηφίσματά του της 12ης Δεκεμβρίου 1990 για τις συνταγματικές βάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης[2] και της 10ης Φεβρουαρίου 1994 για το Σύνταγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης[3],

- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας και τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε,

- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 για την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων[4],

- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 27ης Οκτωβρίου 1999 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε[5],

---

[1] ΕΕ C 120 της 16.5.1989, σελ. 51.
[2] ΕΕ C 19 της 28.1.1991, σελ. 65.
[3] ΕΕ C 61 της 28.2.1994, σελ. 155.
[4] ΕΕ C 54 της 25.2.2000, σελ. 93.
[5] Εγκριθέντα κείμενα της ημερομηνίας αυτής, σημείο 15.

- έχοντας υπόψη την εξαιρετική σημασία της επικείμενης διεύρυνσης της Ένωσης και της Διακυβερνητικής Διάσκεψης,

- έχοντας υπόψη τη Σύνοδο που συγκροτήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1999 στις Βρυξέλλες με στόχο την επεξεργασία Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 47, παράγραφος 1 του Κανονισμού του,

- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Συνταγματικών Υποθέσεων καθώς και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Κοινής Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής, της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων και Εσωτερικής Αγοράς, της Επιτροπής για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και τις Ίσες Ευκαιρίες, της Επιτροπής Αναφορών και της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (A5-0064/2000),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ένωση βασίζεται "στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου" (άρθρο 6, ΣΕΕ),

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι το οικονομικό σκέλος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης πρέπει πλέον να συμπληρωθεί με μία πραγματική κοινωνική και δημοκρατική πολιτική ένωση,

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η υλοποίηση "μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης" (άρθρο 1 ΣΕΕ) και "η διατήρηση και ανάπτυξη της Ένωσης ως χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης" (άρθρο 2, ΣΕΕ) βασίζονται στον καθολικό και απεριόριστο σεβασμό της μοναδικής, ισότιμης και απαραβίαστης αξιοπρέπειας του ανθρώπου,

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ένωση σέβεται "τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου" (άρθρο 6, ΣΕΕ),

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένα ειδικά δικαιώματα κατοχυρώνονται ήδη στις Συνθήκες,

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα καθώς και οι θεμελιώδεις ελευθερίες που απορρέουν αναπόφευκτα από τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαιτούν μια πραγματική και ολοκληρωμένη νομική προστασία και αποτελεσματικές νομικές διασφαλίσεις,

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης και οι σημαντικές εξουσίες των θεσμικών της οργάνων που θίγουν μεμονωμένως άτομα, καθιστούν απαραίτητη την ενίσχυση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η περαιτέρω ανάπτυξη των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ιδιαίτερα στον ευαίσθητο τομέα της εσωτερικής ασφάλειας, σε συνδυασμό με τα όρια του κοινοβουλευτικού και δικαστικού ελέγχου στον εν λόγω τομέα, προσδίδει επείγοντα χαρακτήρα στο ζήτημα της κατάρτισης Ευρωπαϊκού Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων,

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε η ανάπτυξη της Ένωσης να μην οδηγήσει σε ανισορροπία μεταξύ του στόχου της ασφάλειας και των αρχών της ελευθερίας και του δικαίου,

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι, τόσο στο πλαίσιο της Συνθήκης της Ένωσης όσο και του κοινοτικού δικαίου, οι θεμελιώδεις ελευθερίες μπορούν να περιορίζονται χωρίς κοινοβουλευτική έγκριση, παρά το γεγονός ότι τούτο αντιβαίνει στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών,

ΙΑ. εκτιμώντας ότι ακόμη και στην περίπτωση επιτρεπόμενων περιορισμών των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν πρέπει να θίγεται σε καμία περίπτωση το ουσιαστικό τους περιεχόμενο,

ΙΒ λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα θα πρέπει να ενισχυθούν και να αναπτυχθούν περισσότερο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης,

ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της Ένωσης, που στο μέλλον πρόκειται να αποκτήσει αμυντικό χαρακτήρα, πρέπει να αναπτυχθεί σε συμφωνία με τα θεμελιώδη δικαιώματα·

ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι εξελίξεις όπως π.χ. στους τομείς της βιοτεχνολογίας ή της τεχνολογίας της πληροφορίας, μπορούν να προκαλέσουν νέες συγκρούσεις στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και ότι η επίτευξη συναίνεσης για τα θεμελιώδη δικαιώματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί σημαντική συμβολή στη συνολική επίλυση

του προβλήματος,

ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για εξάπλωση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας,

ΙΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι σημαντικό η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη χωρίς να αμελήσουν να σέβονται το ρόλο κάθε εθνικής γλώσσας, θα πρέπει συγχρόνως να μεριμνούν για την προστασία της πολυμορφίας των γλωσσών και των πολιτισμών της Ευρώπης, και ιδίως των περιφερειακών και των μειονοτικών γλωσσών και πολιτισμών, και για το σκοπό αυτό να παρέχουν τη δυνατότητα, με τα κατάλληλα μέτρα στήριξης, να μπορούν οι πολίτες της Ένωσης να διαφυλάττουν και να αναπτύσσουν τη γλώσσα τους και τον πολιτισμό τους στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα,

ΙΖ. λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να διατηρηθεί το δικαίωμα πολιτικού ασύλου, σύμφωνα

με τις διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων,

ΙΗ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ένας Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - όπως άλλωστε και οι σχετικές εθνικές συνταγματικές διατάξεις - δεν πρέπει να ανταγωνίζεται κατ' ουδένα τρόπο την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου,

ΙΘ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που απαιτεί ορισμένες τροποποιήσεις της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα αποτελούσε ένα σημαντικό βήμα για την ενίσχυση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση,

Κ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η υλοποίηση μιας όλο και πιο στενής ένωσης των λαών της Ευρώπης συνδέεται άρρηκτα με την κατοχύρωση όχι μόνον των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και των δικαιωμάτων των πολιτών, δηλαδή των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της Ένωσης,

ΚΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ένας Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που δεν θα ήταν παρά μια μη δεσμευτική διακήρυξη και θα περιοριζόταν μόνον στην απλή απαρίθμηση των υφιστάμενων δικαιωμάτων, θα απογοήτευε τις έννομες προσδοκίες των πολιτών,

ΚΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να αντιμετωπισθεί ως κεντρικό στοιχείο της απαραίτητης διαδικασίας που πρέπει να οδηγήσει στον εξοπλισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης με Σύνταγμα,

1. επιδοκιμάζει την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα συμβάλει στον καθορισμό μιας συλλογικής αντίληψης αξιών και αρχών καθώς και ενός κοινού συστήματος θεμελιωδών δικαιωμάτων το οποίο θα αναγνωρίζουν οι πολίτες και το οποίο θα κατευθύνει τις πολιτικές της Ένωσης στο εσωτερικό και προς τις τρίτες χώρες· εκφράζει κατά συνέπεια την ικανοποίησή του για την πρόοδο που έχει επιτελεσθεί στο θέμα αυτό από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε και εφεξής,

ιδιαίτερα τη δημιουργία της Συνόδου που αποτελείται από εκπροσώπους των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, των εθνικών κοινοβουλίων και της Επιτροπής·

2. επισημαίνει ότι, με τη γραπτή κατάρτιση ενός ευρωπαϊκού καταλόγου δεσμευτικού χαρακτήρα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, θα προσδοθεί στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ισχυρότερη νομική και ηθική βάση, θα συγκεκριμενοποιηθεί η κοινή βάση που υπάρχει στο επίπεδο του κράτους δικαίου και θα δημιουργηθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και σαφήνεια για τον πολίτη·

3. παρέχει την αμέριστη υποστήριξή του και την πλήρη συνεργασία του για την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

4. υπενθυμίζει ότι η αναγνώριση και ο καθορισμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των πολιτών αποτελούν πρωταρχικά καθήκον των κοινοβουλίων·

5. καλεί την αντιπροσωπεία του στη Σύνοδο στην οποία έχει ανατεθεί η κατάρτιση του Χάρτη να υποστηρίξει με έμφαση τις συστάσεις του παρόντος ψηφίσματος·

6. σκοπεύει να λάβει εν ευθέτω χρόνω απόφαση, με ψηφοφορία της Ολομέλειας, σχετικά με την έγκριση του Χάρτη και θεωρεί σκόπιμο να καθορισθούν εκ των προτέρων οι στόχοι του όσον αφορά τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων όπως αυτοί ορίζονται κατωτέρω·

7. καθιστά σαφές ότι η τελική του σύμφωνη γνώμη επί ενός Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εάν ο Χάρτης:

α) έχει πλήρως δεσμευτικό νομικό χαρακτήρα με την ενσωμάτωσή του στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση·

β) ορίζει ότι για κάθε τροποποίηση του Χάρτη θα ακολουθείται η ίδια διαδικασία που εφαρμόστηκε για την αρχική του κατάρτιση, περιλαμβανομένου και του επισήμου δικαιώματος σύμφωνης γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·

γ) περιέχει ρήτρα που προβλέπει τη συγκατάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για κάθε επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα όποιες κι αν είναι οι περιστάσεις χωρίς καμία εξαίρεση·

δ) περιλαμβάνει ρήτρα στην οποία διευκρινίζεται ότι καμία από τις διατάξεις του δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να περιορίζει την προστασία η οποία ορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση·

ε) περιλαμβάνει ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα όπως το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι για συνδικαλιστικούς σκοπούς και το δικαίωμα απεργίας·

στ)αναγνωρίζει το αδιαίρετο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, περιλαμβάνοντας στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλες τις πολιτικές της, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων του δευτέρου και τρίτου πυλώνα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και λειτουργιών που έχει σύμφωνα με τις Συνθήκες·

ζ) έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη μέλη κατά τη εφαρμογή ή τη μεταφορά διατάξεων του κοινοτικού δικαίου στο εθνικό δίκαιο·

η) έχει καινοτόμο χαρακτήρα παρέχοντας στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης νομική προστασία ακόμη και έναντι νέων απειλών των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως επί παραδείγματι στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας και των βιοτεχνολογιών, επιβεβαιώνει δε ότι αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως δε των δικαιωμάτων των γυναικών, η γενική ρήτρα περί μη διακρίσεων και η προστασία του περιβάλλοντος·

8. αποφασίζει τη διοργάνωση επιστημονικού συνεδρίου που έχει ως στόχο την ενημέρωση του Κοινοβουλίου και την πραγματοποίηση δημοσίων ακροάσεων εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων·

9. είναι διατεθειμένο να προσφέρει σημαντική υποστήριξη σε πρωτοβουλίες για τη

διεξαγωγή εκτεταμένων συζητήσεων επί της κοινωνικής πολιτικής στα κράτη μέλη, με

τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των ΜΚΟ και άλλων εκπροσώπων της

κοινωνίας των πολιτών·

10. επιθυμεί να αναγνωρισθεί η δυνατότητα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών να συμβάλουν στη διαδικασία επεξεργασίας του Χάρτη·

11. προτείνει να αναγνωρισθεί στις υποψήφιες για προσχώρηση χώρες καθεστώς παρατηρητή στη Σύνοδο κατάρτισης του Χάρτη και εύχεται να διεξάγεται με αυτές συνεχής διάλογος στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης·

12. τονίζει ότι ο Χάρτης δεν πρέπει κατ' ουδένα τρόπο να αντικαταστήσει ή να αποδυναμώσει τις συνταγματικές διατάξεις των κρατών μελών που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα·

13. υποστηρίζει τη συμφωνία της Συνόδου να αρχίσει η κατάρτιση του Χάρτη υπό την προϋπόθεση ότι ο Χάρτης θα έχει απόλυτη νομική ισχύ·

14. υπογραμμίζει την ανάγκη να περιληφθούν στο Χάρτη, εκτός από τα δικαιώματα τα οποία είναι ήδη κατοχυρωμένα στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι εφαρμοζόμενοι κανόνες στην Ένωση από τις διεθνείς συμβάσεις που έχουν υπογραφεί από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη·

15. καλεί τη Διακυβερνητική Διάσκεψη:

α) να περιλάβει στην ημερήσια διάταξή της την ενσωμάτωση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στη Συνθήκη, λαμβάνοντας υπόψη τον κρίσιμο ρόλο του για την επίτευξη μιας όλο και πιο στενής ένωσης των λαών της Ευρώπης·

β) να μεριμνήσει ώστε η Ένωση να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, προκειμένου να εδραιωθεί μια στενή συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης, μεριμνώντας ώστε να αποφευχθούν, με τα κατάλληλα μέσα, ενδεχόμενες συγκρούσεις ή επικαλύψεις μεταξύ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου·

γ) να ενεργήσει ώστε η Ένωση να προσχωρήσει στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και στις βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ και του ΟΗΕ, μνημονεύοντας μία αναφορά στο άρθρο 7 της Συνθήκης·

δ) να παράσχει σε όλους τους πολίτες που ευρίσκονται υπό την προστασία του πρόσβαση στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, συμπληρώνοντας τους υφιστάμενους μηχανισμούς με δικαστικό έλεγχο·

16. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στη Σύνοδο που είναι επιφορτισμένη με την κατάρτιση Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Διακυβερνητική Διάσκεψη, το Συμβούλιο, τα κοινοβούλια των κρατών μελών, την Επιτροπή, καθώς και το Δικαστήριο των ΕΚ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.